

ורב יוסף שהקפיד, סובר: **אי הכי**, שיתכן והמשנה בבבא מציעא נשנתה קודם, תיקשי על עצם הכלל הזה: **כל מחלוקת ואחר כך סתמא, נימא אין סדר למשנה, וסתם ואחר כך מחלוקת היא!** אלא בהכרח שיש סדר למשנה, ולכן הקשה שפשיטא לנו שהלכה כרבי יהודה, שהרי שנינו במסכת בבא מציעא סתם משנה כדעת רבי יהודה, אחר ששנינו כאן את המחלוקת שלו עם רבי מאיר.

ורב הונא סובר, **כי לא אמרינן "אין סדר למשנה"** [דהיינו, אלא יש סדר למשנה] **בחדא מסכתא**, ושם נאמר שהלכה כמחלוקת ואחר כך סתם.

אבל בתרי מסכתות, אמרינן "אין סדר למשנה", ולכן יתכן והמשנה במסכת בבא מציעא אכן נשנתה לפני המשנה כאן, ואין לנו כאן את הכלל של "מחלוקת ואחר כך סתם, הלכה כסתם".

ואילו רב יוסף סובר **שבולה**, כל המסכתות שבסדר נזיקין, **חדא מסכתא היא**. וקיים בהן הכלל שמחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם.

ואיבעית אימא, גם רב יוסף יכול לסבור שהמסכתות שבסדר נזיקין הן מסכתות נפרדות, וממילא אין להוכיח משתי מסכתות את הכלל של מחלוקת ואחר כך סתם, כי בשתי מסכתות אין סדר למשנה. וכעסו של רב יוסף על רב הונא היה **מושום דקתני לה** לדעתו של רבי יהודה במשנה במסכת בבא מציעא **לגבי "הלכתא פסיקתא"**, שמשמע שם שהתנא בא שם להשמיענו כמה הלכות פסוקות, כיון שהוא מונה שם שתי הלכות שונות, האחת, **כל המשנה ידו על התחתונה**. והשנית, **וכל החוזר בו ידו על התחתונה**, ולכן פשיטא הוא שהלכה כרבי יהודה.

תנו רבנן: הנותן מעות לשלוחו כדי ליקח לו קב-ב בהם חטין ולאחר שימכרם יתחלקו ברווחים.

ולקח מהם שעורים שלא מדעת המשלח.

או שנתן לו מעות לקנות בהם **שעורין**, ולקח מהם חטין.

תניא חדא כברייתא אחת שנינו: **אם פחתו**, השעורים שקנה הוזלו וערכן פחת, **פחתו לו** הרי ההפסד הוא לשליח, ⁽¹⁾ ובעל המעות

אלא הוצאת שהוציא בשיעור שבת, ואין הפסדו אלא בהוצאות שהוציא, אבל מה שנפסדו השעורים עצמם אם היה זה באונס אינו מפסיד.

וכן ישנו הברדל זה בפירוש הברייתות גם לפי רבי אלעזר, שהברייתא הראשונה קנה את השעורים לאכילה, ולכן שינוי קונה, הריהו מפסיד גם אם הפחת היה באונס, מה שאין כן כברייתא השניה, שקנה את השעורים לסחורה, ואינו שינוי, אין השליח מפסיד אלא בהוצאות כמבואר לעיל.

1. כתב הרשב"א, יש הברדל בדין זה דאם פחתו השליח מפסיד, בין שתי הברייתות. ולפי הברייתא הראשונה שהעמידה רבי יוחנן כדעת רבי מאיר ששינוי קונה, אפילו פחתו השעורים באונס, מפסיד השליח, שהרי השעורים שלו הם וברשותו פחתו. אבל הברייתא השניה שסוברת כרבי יהודה ששינוי אינו קונה, ומה שפחתו מפסיד השליח הטעם הוא משום ששינה מדעת המשלח, הרי דינו כאומן ששינה וצבע שחור במקום לצבוע אדום, שידו על התחתונה, ואין לו

יכול לתבוע את כל מעותיו מהשליח.

ואם הותירו השעורים או החטים שקנה התיקרו, הותירו לו מרויח מכך השליח, ואין בעל המעות שותף בריוח.

ותני חדא, ואילו בברייתא אחרת שנינו: **אם פחתו פחתו לו**, ההפסד הוא של השליח לבד,

ואם הותירו אם מה שקנה התיקרו הותירו **לאמצע** הרי בעל המעות שותף ברווחים.⁽²⁾

ונמצא שבברייתא זו סותרת לנאמר בברייתא הקודמת שהרווחים הם של השליח לבד?

ומשנינו: **אמר רבי יוחנן: לא קשיא, הא ברייתא ראשונה כרבי מאיר, והא הברייתא האחרת כרבי יהודה.**⁽³⁾

ומבארין: **הא** הברייתא שאמרה שהותירו לשליח, סוברת **כרבי מאיר דאמר שינוי קונה** ולכן כשקנה במעות דבר שאין בעל המעות מסכים לכך, הרי זה כגזל בידו, וקנאו בשינוי ומה שהתיקרו שלו הוא.

והא הברייתא שאמרה הותירו לאמצע, סוברת כשיטת **רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה**. ומה שקנה שייך לבעל המעות, ולכן אם הותירו הריוח מתחלק ביניהם, כפי

לא בטלה שליחותו, ולכאורה תלויה שאלה זו במחלוקת המובאת לעיל בהערה לענין אונסין.

וכתב הש"ך [קפ"ג י'] שכן הוא דעת בעל מתיבות ובעל העיטור, ומהרש"ך בתשובה פסק שיכול המוחזק לומר קים לי כבעל מתיבות והעיטור.

3. הרשב"א פירש שאין מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה בדין שינוי אם קונה או לא, אלא אם נחשב גזלן, ולדעת רבי מאיר כיון ששינה הריהו נעשה גזלן כמו שאמרו בבבא מציעא [עט] כל המשנה מדעת בעל הבית נקרא גזלן, וכתב הרשב"א שני אופנים לבאר דין זה א) כל שינה שינוי גמור מתכוין הוא לקנית לעצמו ושינוי זה מוכיח על כונתו. ב) בשינוי זה מוציאו מרשות בעלים, ואי אפשר שבמעות אלו שהוציאן מרשות בעלים יקנה בעל המעות את החפץ הנקנה.

ודעת רבי יהודה שכיון שאין דעת השליח לקנות לעצמו אינו גזלן והשליחות קיימת. ודנו ראשונים להלכה שפוסקים כרבי יהודה שאין זה שינוי, איך הדין כשהתכוין לקנות את הסחורה לעצמו. ונידון זה מתחלק לשנים, בשינה מדעת

והש"ך [קפ"ג ט] כתב כן בשם תשובת מבי"ט [קע"ט] וכתב על זה "ופשוט הוא". אך בעל קצות החשן תמה עליו, שכיון ששינה מדעת המשלח בטלה שליחותו, והמעות נחשבים אצלו כהלואה וראוי להתחייב בכל אונסים, וכתב שכן משמע מרבנו ירוחם, וכן הביא שבמשנה למלך [שלוחין א ה] כתב שהבית יוסף בתשובה חולק על המבי"ט, ומסיים המשנה למלך, וכן עיקר לדינא.

2. כתב הרשב"א, שדוקא כשנתן לו את המעות בתורת עסק, אבל אם נתן לו אותן בשליחות בעלמא, אף על פי ששינה מדעת המשלח השכר כולו למשלח, וכן כתב הרי"ף, והרמב"ם [שלוחין א ה], אך בנמוקי יוסף כתב בשם הרא"ה דמהירושלמי נראה שאפילו כשאינו שותף אלא נתן לו בתורת שליחות בעלמא, השכר לאמצע,

ומדברי בעל שלטי הגבורים נראה, שכיון ששינה בשליחותו בטלה השליחות, וכיון שבמעשי השליח נגרם הריוח הרי הם חולקים בו,

ודעת הרי"ף והרשב"א, שאף על פי ששינה

שהרי לא לקחם לעצמו, לא אמר רבי מאיר שיקנה השליח, שכן אין כאן שינוי, ואם כן קשה מדוע אם הותירו הותירו לאמצע.

ותרצינן: **אלא אמר רבי אלעזר: הא והא שתי הברייתות הם כשיטת רבי מאיר, ולא קשיא. כאן הברייתא שנאמר בה שאם הותירו, הותירו לו, במקרה שהשליח קנה במעות שעורים לאכילה.** וכיון ששינה מדעת בעל המעות, הרי זה גזל, והחפץ שקנה הוא שונה, קנוי לשליח ולכן הריוח הוא שלו.

כאן בברייתא שכתוב בה הותירו לאמצע, מדובר שקנה במעות שעורים **לפחורה** ואין כאן שינוי בעצם המקח, ולכן אם הותירו הרי הם מתחלקים ברוחים.

מחכו עלה במערבא אמוראים שבארץ ישראל היו מקשים.⁽⁴⁾

שהותנה מלכתחילה, אבל אם פחתו אין בעל המעות שותף בהפסד, משום שיכול הוא לומר לשליח, כיון ששנית מדעתי אין אתה שליחי בזה, וההפסד כולו שלך.

מתקיף לה רבי אלעזר: ממאי מנין לנו הנחה זו שלרבי מאיר שסובר שינוי קונה, הריוח הוא של השליח.

דלמא עד כאן לא קאמר רבי מאיר ששינוי קונה, **אלא במידי דחזי ליה לגופיה**, שנשלח לקנות חפץ במעות כדי להשתמש בו, שאז נעשה הוא גזלן על המעות, שכן לא ניתנו לו לקנות בהם סחורה ולהרויח בהם, וקנית החפץ הוי שינוי שקונה, ולכך מה שהותירו הוא שלו.

אבל כשקנה חטים או שעורים **לפחורה** למרות ששינה מדעת הבעלים אין זה גזילה

והרמב"ם [מכירה ז יב] כתב ששליח שקנה לעצמו במעות המשלח המקח של המשלח, ונפסקו דבריו בשו"ע סימן קפ"ג ה"ג, וכתב הרמ"א דיש אומרים שאם חזר בו בפני עדים קנה השליח לעצמו, וכתב על זה הסמ"ע שדעת החולקים היא שלא מועילה חזרה אלא כשישנה לקנות שעורים במקום חטים שאז קנאו וכתב הש"ך [קפ"ג י] שכן הוא דעת בעל מתיבות ובעל העיטור, ומהרש"ך בתשובה פסק שיכול המוחזק לומר קים לי כבעל מתיבות והעיטור.

3. הרשב"א פירש שאין מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה בדין שינוי אם קונה או לא, אלא אם נחשב גזלן, ולדעת רבי מאיר כיון ששינה הריהו נעשה גזלן כמו שאמרו בבבא מציעא [עט] כל המשנה מדעת בעל הבית נקרא גזלן, וכתב הרשב"א שני אופנים לבאר דין זה א) כל ששינה שינוי גמור מתכוין הוא לקנית לעצמו ושינוי זה

המשלח, ועוד דנו בשלא שינה אלא שטוען שקנה לעצמו, האם הריוח לעצמו או למשלח.

וכתב הרשב"א שמוכח מהסוגיא שאם השליח מתכוין לגזול ולקנות לעצמו אין מחלוקת וכולם מודים שאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו. ובהמשך הביא שדעת בעל מתיבות אינה כן אלא כיון שקנה במעות של המשלח, אפילו אמר במפורש שהוא קונה לעצמו קנה המשלח, וכן נראה מדברי הרי"ף [ב"מ קד ב]. וממה שהביא דעת החולקים משמע, שדעתו של הרשב"א היא שאף כשלא שינה מדעת המשלח, אם התכוין לקנות לעצמו קנה השליח, שכן בעל מתיבות והרי"ף דברו באופן שהשליח לא שינה, ואם כן אפשר היה לחלק ולומר שכאשר שינה גם הם סוברים שמועילה כונתו וקונה לעצמו, ואין כאן מחלוקת, ומוכרח שלדעת הרשב"א אם מתכוין לקנות לעצמו בטלה השליחות והסחורה היא שלו, גם כשלא שינה.

שרק כשקנה חטין במקום שעורין אין השכר לבעל המעות, אבל כשלא שינה בשליחותו, הרי הוא חייב להתחלק עם בעל המעות בריוח?

אמר רבי אבהו: שאני שלחו לקנות חטין וקנה חטין, שדי בכונת המקנה להקנות לשליח, משום דשליחותיה קעביד ולכן השליח **בי בעל הבית דמי**. מה שאין כן בקנה שעורין, שאינו שליחו של בעל המעות, אין בעל המעות קונה אם אין דעת בעל החטין להקנות לו.

תדע ראייה לכך שכשהמקח נעשה בשליחות הקונה אין צריך כונת מוכר למשלח, **דתנן** [ערכין כד א] **אחד המקדיש את כל נכסיו, וכן אחד המעריך את עצמו** [שאמר ערכי

לרבי יוחנן שתירץ את סתירת הברייתות, שנחלקו במחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר, ולדבריו **אליבא דרבי יהודה**, ששינוי אינו קונה, מה שהותירו מתחלק בין בעל המעות והשליח, קשה **וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות** ולא לשליח, הרי הוא חשב שהשליח הוא בעל המעות, וכונתו להקנות לו בלבד וכיון שלפי רבי יוחנן אין כאן שליחות, אין לבעל המעות זכות תביעה לשותפות ברוח? (5)

מתקיף לה רב שמואל בר ססרטי. אי הכי שזקוקים אנו לכונת בעל החטים להקנות לבעל המעות ובלא כונה כזאת אין בעל המעות קונה. אם כן **אפילו** שלחו לקנות חטין וקנה חטין **נמי לא** יועיל הקנין והריוח יהא כולו לשליח, והרי מהבריתא משמע

שאף כשלא שינה מדעת המשלח, אם התכוין לקנות לעצמו קנה השליח, שכן בעל מתיבות והרי"ף דברו באופן שהשליח לא שינה, ואם כן אפשר היה לחלק ולומר שכאשר שינה גם הם סוברים שמועילה כונתו וקונה בעצמו, ואין כאן מחלוקת, ומוכרח שלדעת הרשב"א אם מתכוין לקנות לעצמו בטלה השליחות והסחורה היא שלו, גם כשלא שינה.

והרמב"ם [מכירה ז יב] כתב ששליח שקנה לעצמו במעות המשלח המקח של המשלח, ונפסקו דבריו בשו"ע סימן קפ"ג ה"ג, וכתב הרמ"א דיש אומרים שאם חזר בו בפני עדים קנה השליח לעצמו, וכתב על זה הסמ"ע שדעת החולקים היא שלא מועילה חזרה אלא כששינה לקנות שעורים במקום חטים שאז קנאו בשינוי, ועיין נתיבות המשפט מה שבאר בזה.

4. ובסנהדרין יז ב אמרו, שהיינו רבי יוסי בר חנינא. שהיה שוחק על האמור מכח הקושיא.

מוכיח על כונתו. (ב) בשינוי זה מוציאו מרשות בעלים, ואי אפשר שבמעות אלו שהוציאו מרשות בעלים יקנה בעל המעות את החפץ הנקנה.

ודעת רבי יהודה שכיון שאין דעת השליח לקנות לעצמו אינו גזול והשליחות קיימת. ודנו ראשונים להלכה שפוסקים כרבי יהודה שאין זה שינוי, איך הדין כשהתכוין לקנות את הסחורה לעצמו. ונידון זה מתחלק לשנים, בשינה מדעת המשלח, ועוד דנו בשלא שינה אלא שטוען שקנה לעצמו, האם הריוח לעצמו או למשלח.

וכתב הרשב"א שמוכח מהסוגיא שאם השליח מתכוין לגזול ולקנות לעצמו אין מחלוקת וכולם מודים שאם פיתחו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו. ובהמשך הביא שדעת בעל מתיבות אינה כן אלא כיון שקנה במעות של המשלח, אפילו אמר במפורש שהוא קונה לעצמו קנה המשלח, וכן נראה מדברי הרי"ף [ב"מ קד ב]. וממה שהביא דעת החולקים משמע, שדעתי של הרשב"א היא

עלין ובא הגזבר למשכנו, שכן כל נכסיו משעבדים לחוב זה, אין לו לגזבר זכות גביה, בכסות אשתו ולא בכסות בנו, שאינם בכלל נכסיו, והוא הדין לגבי מקדיש נכסיו, שאין בגדיו אלו בכלל נכסיו.

ולא בצבע שצבע האומן לשמן של אשתו ובניו, ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן ועדיין לא השתמשו בהם, שאין הצבע ולא הסנדלים בכלל נכסיו לערכיו ולהקדש.

ואמאי אינם בכלל נכסיו?

לימא הכא נמו, מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה. וכיון שלא התכוין לכך אין הצבע של אשתו ובניו, ומדוע לא יחול ההקדש על הצבע?

אלא לאו, בהכרח הוא שהצבע קנוי לאשתו ובניו, משום דאמרינן שהבעל כשנתן המעות שליחותיה קא עבד, וכיד אשתו דמי, והצבע שמכוין להקנות לבעל הריהו כמכוין להקנות לאשה, הכא נמי השליח שקונה חטים עבור בעל המעות, שליחותיה קא עבד וכיד בעל הבית דמי ואין צורך שיתכוין בעל החטים להקנות לבעל המעות, ודי במה שמקנה לשליח.

ורחינן: אמר רבי אבא, לא אין מכאן ראיה, משום שכל המקדיש נכסיו, אין דעתו בשעת ההקדש על כסות אשתו ובניו ואינם בכלל ההקדש כלל, אף על פי שהן בכלל נכסיו, ואפשר שגם בשליחות אין המקנה נקנה למשלח אלא כשדעתו של המקנה לכך.

מתקיף לה רבי זירא על יסוד זה שמה שאין דעתו של אדם להכלילו בהקדש, גם כשלא

הוציאו בפירוש מכלל ההקדש, אין ההקדש חל עליו.

וכי דעתו של אדם על תפיליו, ודאי שצריך הוא להשתמש בהם ולהניחם.

ותנן [ערכין כג ב'] המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין, שמין לו את התפילין בכמה לפדותם, משום שההקדש חל גם עליהם, למרות שאין בדעתו של אדם להקדיש את תפיליו, שהוא צריך להשתמש בהם. ומשמע שאף בדבר שאין בדעתו להקדיש, אם לא הוציאו בפירוש מכלל ההקדש, הריהו חל עליו, ודלא כרבי אבא?

אמר ליה אביי: אין [אמנם כן], דעתו של אדם המקדיש את נכסיו, אף על תפילין, משום שהמקדיש נכסיו סבר, מצוה קא עבידנא. בזה שאני מקדיש את התפילין הרי אני עושה בכך מצוה, לכן חל ההקדש על התפילין.

ואין דעתו של אדם המקדש את נכסיו, על כסות אשתו ובניו למרות שגם בזה הוא יקיים מצוה, משום איבה שיהא להם תרעומת עליו.

מתקיף לה רב אושעיא: והלא חייבי ערכין שנו כאן במשנה זו, שכן נאמר בה "ואחד המערך", ולפי מה שפירש רבי אבא גם חלות ערכין תלוי בדעתו של המערך, ותנן [ערכין כא א] חייבי ערכין ממשכנים אותן אם אינם רוצים לשלם. ואם נאמר שהקדש וערכין תלויים בדעתו, תמוה, וכי דעתו של אדם על עצמו בשעת הערך למשכנו? ודאי שאין דעתו כך, ומשמע שאין דעתו קובעת בזה ודלא כרבי אבא?

אלא אמר רבי אבא: (6) כל המקדיש נכסיו, נעשה כמי שהקנה להם כסות אשתו ובניו מעיקרא, אמדו חכמים דעתו של מקדיש שרצונו להקנות לאשתו ובניו כסותם, וכיון שגמר בדעתו באופן ברור להקנות, מועילה מחשבתו והרי זה קנוי להם אף שלא עשו מעשה קנין, ואין ההקדש חל עליהם. (7)

תנו רבנן: הלוקח שדה לעצמו, ואילו למוכר אמר שקונה בשם חבירו, אין כופין אותו למכור. ואם אמר לו למוכר על מנת, כופין אותו למכור.

ומבאר הגמרא: מאי קאמר?

אמר רב ששת: הכי קאמר: הלוקח שדה מחבירו לעצמו, וכדי שלא יבואו לערער על המכירה, אמר למוכר שלוקחה עבור ריש גלותא שהוא אדם חשוב ויראים ממנו. וכתב המוכר את השטר בשם ריש גלותא. אין כופין אותו ריש גלותא למכור ולכתוב שטר מכירה שהוא מכרה לקונה. [ולקמן יתבאר למי קנוי השדה].

ואם אמר לוקח למוכר על מנת שיכתוב לו אחר כך ריש גלותא שטר שהוא מוכרה לי, כופין את ריש גלותא למכור, ולכתוב לו שטר על כך.

ומבארין: אמר מר, הלוקח שדה בשם ריש

התכוין להקנות להם, היינו משום שהמעות הם של הבעל, ואין אדם זוכה בשלו לאחר אם לא יזכה לו על ידי אחר.

ובמחנה אפרים הלכות שלוחין סימן יז דין בשליח שמסר את המעות לאדם אחר שיקנה לו סחורה, ולא אמר לו שיקנה עבור המשלח, האם המשלח קונה כיון שהמעות שלו או שגם למסקנא צריך שהשליח יכוין לזכות עבור המשלח, ומסקנתו שרק כשהשליח מתכוין לעצמו אין המשלח קונה, אבל אם קונה בסתמא עבור מי ששלחו, אפילו אינו יודע שאין הוא בעל המעות הרי בעל המעות זוכה במקח.

ובעיקר דברי הרא"ש שאין אדם יכול לקנות במעותיו עבור אחר, כתב שם בסימן יח דהרמב"ן והרשב"א בתשובה חולקים, וסוברים שאפשר לקנות עבור אחר המעות שלו, וכן משמע בהגהות אשרי בשם מהר"ח, שתירושן רבי אבא נעשה כמי שהקנה לאשתו ובניו, אינו אלא דיחוי בעלמא, ולמסקנא נשאר תירושו של רבי אבא, שזכו בהן על ידי לקיחתו לשמן משום דשליחותיהו קעביד.

5. דעת רש"י שרבי יוחנן סובר שהשליחות בטלה כיון ששינה מדעת המשלח אלא שלדעת רבי מאיר שינוי קונה, ורבי יהודה חולק וסובר שאינו קונה. לכן הקשו בני מערבא, איך קונה בעל המעות בלי כונת מקנה, אבל רבי אלעזר סובר שלסחורה אין זה שינוי כלל ולא בטלה השליחות, ואין צורך לכונת המוכר, כמו בחטין וחטין.

וכתבו בתוספות שאם קנה לאכילה, גם לפי רבי אלעזר צריך לכונת מקנה, שהרי השליחות בטלה, אלא שפירשו שלסברת בני מערבא גם השליח אינו קונה, כיון שלא נתכוין לקנות לעצמו, והמקח בטל, ואפילו כשקנה לאכילה, ואם פחתו אין השליח מפסיד שהרי אין החטין שלו.

6. להלכה אם צריך כונת מקנה, דעת הרא"ש שבעל המעות זוכה אפילו כשהשליח משנה מדעת המשלח, כיון שהתכוין לקנות עבור בעל המעות, ואף על פי שרבי אבא מתרץ את המשנה בערכין נעשה כמי שהקנה לאשתו ובניו, ומשמע שבלא סברא זו, אינם קונים כיון שהצבע לא

[אין לי חפץ בכבוד שאתם מכבדים אותי], ולא זילותיינו בעינא [וגם לא בזילזול הבא מכך, כאילו סוחר קרקעות נעשיתי], ואיך אמירת על מנת מחייבת את ריש גלותא לכתוב לו שטר מכירה על השדה?

אלא אמר אביי: הכי קאמר, הלוקח שדה בשם חברו, ריש גלותא, כדי שלא יערערו על המכירה, אין כופין את המוכר למכור קא-א בשטר על שמו, זימנא אחריתי, נוסף על השטר הראשון שכתב על שם ריש גלותא כדי להבטיח את עצמו, שלא יבואו יורשי ריש גלותא לאחר זמן לתבוע את השדה לעצמם.

ואם אמר לו הלוקח למוכר, בשעת המכירה, על מנת שתכתוב לי שטר נוסף על שמי, חוץ מהשטר הראשון שנכתב על שם ריש גלותא,

כופין את המוכר למכור ולכתוב שטר גם על שם הלוקח.

ומבאר הגמרא: אמר מר, הלוקח שדה בשם חברו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי.

ומקשינן: פשיטא שאין המוכר חייב לכתוב לו שטר שני, שהרי על מה שדובר ביניהם כתב

גלותא, אין כופין אותו ריש גלותא למכור. מכלל מזה שאין כופין את ריש גלותא למכור, משמע דמקנא קניא ליה השדה ללוקח, אלא שאין זה מחייב את הריש גלותא לכתוב על כך שטר.

לימא פליגא האם ניתן להוכיח מכאן שהבריתא חולקת על הסברא דבני מערבא, דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית, והוא הדין בזה שבעל השדה נתכוין להקנות לריש גלותא, ולא ידע שהלוקח חשב לקנות לעצמו, אם כן אין הקנין חל לבעל המעות, ומשמע שהבריתא חולקת וסוברת שאף בלא כונת המוכר המקח נקנה לבעל המעות?

ותרצינן: אי משום הא לא קשיא, שאפשר להעמיד את הבריתא כגון דאודיעה הלוקח לבעל שדה שכונתו לקנות לעצמו, ואודיענהו גם לפהרי [לעדי המקח] שהקנין הוא ללוקח, ואין הריש גלותא משמש אלא כיסוי, כדי להטיל אימה על המערערים, אבל אם לא הודיע הלוקח על כונתו למוכר, אמנם אינו קונה, וכסברת בני מערבא. (8)

ומקשינן: אלא אימא סיפא, אם אמר הלוקח למוכר על מנת שימכור לי ריש גלותא, כופין אותו ריש גלותא למכור. אמאי כופין אותו, ולימא ריש גלותא, לא יקרייכו בעינא

הקנין נעשה בשליחות, אלא לאחר שקנה הבעל חוזר ומקנה, ואם כן איך קנו הרי לא זיכה להם על ידי אחר.

ותירץ שכיון שיש כאן גמירות דעת ברורה לקנין, מתוך שדעתו קרובה להם, הרי זה עצמו כקנין.

7. מפרש הרשב"א שאין לפרש שהוא מתקנת חכמים כמו לב בית דין מתנה, שאם כן אין זה אמור אלא לגבי הקדש, ובכתובות משמע שאף בשאר דברים נאמר כן, ובהכרח שאמדו חכמים דעתו שרצונו להקנות להם, כמו שאמרו בפרק המפקיד נעשה כאומר לו לכתשגנב פרתי וכו', לענין כפל. אלא שמקשה על כך שמשמע שאין